Nagyvárad, 1904. X. évfolyam 140. szám. Vasárnap, junius 19.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A Kiadóhivatalban évre:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utcza 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, junius 18.

Itélet után.

(—a.) Mialatt a vasutasok fizetésrendezését tárgyalja a képviselőház, azalatt a budapesti királyi törvényszék meghozta itéletét a sztrájkoló vasutasok perbefogott 13-as bizottságának tagjai felett. Országos érdeklődés kisérte a tárgyalást, érthető kiváncsisággal várták ma országszerte az itélet kihirdetését. Szenzációs volt a vasutasok ügye kezdettől fogva. Váratlan és meglepően szenzációs volt maga a sztrájk kitörése — ma este lesz éppen két hónapja, — szenzációkban bővelkedett a nyolcz napig tartott tárgyalás mindvégig — és szenzációs a ma hozott felmentő itélet is.

Mi ugyan a tárgyalás folyamata alatt is kifejezést adtunk abbeli meggyőződésünknek, hogy a 13-as bizottság tagjai mint felbujtók nem bünösök. Társaik bizalma juttatta őket a bizottságba s mindannyian békés megoldásra törekedtek. Sőt a kormány megbizottjának a propositiói is elfogadták, — de a nagy izgatottság között megtartott nagygyülésen oly magasan lobogott a szenvedélyek lángja, hogy hallani sem akartak a bizottság által elfogadott feltételekről. És mikor a szenvedélyeket csillapitani kellett maga a miniszter kérte őket, hogy maradjanak meg a bizottságban.

De a budapesti törvényszék nem csak a felbujtás vádja alól mentette fel a 13-as bizottság tagjait, hanem egyuttal a tettesi minőségben hivatalos hatalommal való visszaélés vádja alól is.

A törvényszék ezzel a királyi Curia álláspontjára helyezkedett, amely ismételten kimondotta, hogy a vasutas nem köztisztviselő. A Magyar Államvasut az államnak magán vállalata; alkalmazottai tehát üzleti alkalmazottak, magánhivatalnokok. Igen fontos közérdeket szolgálnak, de mégsem köztisztviselők, legalább is a forgalmi és üzleti szakban levők nem azok. Igy azután nem alkalmazhatók reájuk törvényeinknek a köztisztviselőkről szóló paragrafusai sem.

De talált a törvényszék más indokolást is, a mindig tekintetbe veendő hazafias szempontokat, amelyek a bíróságot arra birták, hogy felmentő itéletet mondjanak a vasutasok ügyében.

Ezelőtt az indokolás előtt tisztelettel hajlik meg mindenki. Az ország érdeke azt kivánja, hogy a vasutasokat megbékéltessék helyzetükkel s derült lélekkel, jó kedvvel, lelkiismeretes gonddal végezzék tovább rendkivül fontos és rendkivül nehéz szolgálatukat.

A sztrájk idején, mikor a megakadt forgalom helyreállitásáról volt szó s a vasutasok nagygyülése nem akart engedni tulzott követeléseiből, akkor szükség volt az erős kézre, mely a katonai hatalom erejével sujtott le a sztrájkoló vasutasokra s valósággal megtörte őket. Evvel azonban az erős kéz befejezte missióját, a duzzogók megadták magukat, munkába álltak s megindult a forgalom.

A bosszu már nem állami érdek. Sőt végzetes hiba lenne, mert csak növelné a még mindig lappangó elkeseredést.

Érezte ezt a kormány is, melynek szándékáról az a hir szivárgott ki, hogy az elitélés után kegyelmet fog gyakorolni a perbefogott vasutasokkal szemben. Ezt a jó hirt ugyan tegnap éjjel megczáfolták a félhivatalosok, de most már nincs is szükség az amnestiára, felmentette őket maga a bíróság.

Mi nem hiszünk abban az ellenzéki oldalról terjesztett hirben, hogy a kormány presszíót akart volna gyakorolni a bíróságra. Kétségkivül a kormány tartóztatta le a 13-as bizottság tagjait s ugyanaz állitotta őket a bíróság elé s ezzel jelezte óhajtását, de ez még nem presszió és a magyar bíróság — egyes sporadikus esetektől eltekintve — mind ez ideig megőrizte függetlenségét, miről fényes bizonyságot szolgáltat a mai itélet.

Országszerte megnyugvást fog kelteni a ma Budapesten elhangzott itélet és ennek nyomán hisszük, vissza fog térni a vasutasok közé a béke s munkájukból áldás fakad az egész felzaklatott társadalomra.

* * *

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

KLÁRIKA GYÓNNI AKAR.

(Klárika naplójából.)

Hitelesen kiirta: Dr KRÜGER ALADÁR.

Minap kijött hozzánk látogatóba a Főtisztelendő úr.

Rögtön eszembe jutott, hogy a multkor Andor bácsi gyónni akart. Ennél jobb alkalma soha sem lehetett volna! A papa karosszéke jó lesz gyónószéknek s Andor bácsi Magdus néni nagy örömére mindjárt gyónhat.

Kitűnő eszeméssel azonnal előálltam:

— Főtisztelendő úr, valaki gyónni szeretne!

— Haldokló?

— Nem. Andor bácsi.

— Ojjé! Az már meg is halt. Arra már az összes leányok keresztet vethetnek.

Meghalt? Nem akartam hinni, hiszen épp az előbb láttam a kertben. Véletlenül Magdus néni is mellette volt; valószinüleg utolsó perczeiben vigasztalta szegényt.

Nagy kár Andor bácsiért. Senki sem tudott olyan pompás selyemczukrokat hozni, mint ő. Tartott bennünket tánczolni is; szegény éppen tegnap magyarázta, hogy a franczia négyesnél sokat kell a pároknak egymást átkarolni s ez nagyon megerölteti őket. Oh, az az udvarias Andor bácsi! csak hogy mást békében hagyjon, inkább mindig Magdus nénivel tánczolt! Erre a nemes lélekre szükség volt a mennyben, azért vette magához a jó Istenke..

En elővettem a zsebkendőmet s abba hullottak forró könnyeim szegény, áldott szivü Andor bácsiért.

Eppen a zsebkendőm egyik oldalát sirtam tele s jött volna a másik, mikor a kertből nagy igyekvéssel fut fel Magdus néni. Nyomában egy férfikabát és nadrág, olyanok, mint az Andor bácsié és a kabát fölött egy fej, mely olyan volt, mint boldogult Andor bácsié.

Ez kisértet!

— Segitség! Kisértet! kiáltottam én. Béla ott volt mellettem s ő is elkezdett kiabálni:

— Kisértet! Seprűt ide!

Nemes lélek ez a Béla, hogy az én rémületemben osztozik. De hős is, mert egy seprűvel a kezében még a kisértettől sem fél.

Erre Magdus néni megállt. Andor bácsi lelke neki szaladt s nem suhant át rajta, hanem megállt mellette. S Magdus néni nem félt tőle.

— Hol az a kisértet? kérdezte.

— Ott . . . ott . . . mutogattam én Andor bácsi lelkére Béla háta mögül.

— Oh, te kis liba . . .

— Pszt! intette le a kisértet. Aztán fölemelte a két karját s felénk suhogtatta.

Bélának sem kellett több! Eldobta a seprőt (véletlenül engem koppintott fejbe), férfiasan elvisította magát s aló! vesd el magad! Ugy elszaladt, mint egy nyúl. En, mint gyönge nő, mit tettem volna? Futottam utána.

Béla azért nemes és bátor. A kukoriczagórénál megállt s megvárt engem, aztán együtt futottunk. A kisértet olyan rémesen kaczagott utánunk, hogy szinte a leheletét is éreztem. Néha egy kis időre félbe szakadt kaczagása s

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divat férfiszabó-czég

Nagyvárad,
Fő-utcza.
(Uri Casinó-épület).
TELEFON 520.

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készit *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhanemüeket. — **Női costümök és valódi angol SZUVETEK nagy választékban.**

Itélet a vasutasok perében.

Az itéletről és kihirdetéséről tudósitónk a következőket jelenti:

Fél tizenegy óra volt, mikor a büntetőtanács megjelent a teremben, hogy az itéletet, a melyen nyolcz napig dolgoztak a birák, kihirdesse. A nagy esküdtszéki termet teljesen megtöltötte a közönség, ember ember hátán szorongott, a hőség csaknem elviselhetetlen volt és künn, a folyosókon a teremőröknek még mindig erősen kellett küzdeniök, hogy a folyton nagyobbodó tömeget visszaszoritsák.

Oláh András elnök mindenekelőtt konstatálta, hogy a felek valamennyien megjelentek, azután nagy csöndben, általános feszült érdeklődés mellett kihirdette az itéletet, a mely a következő:

O Felsége, a király nevében. A budapesti királyi törvényszék, mint büntető bíróság Sarlay János és társai ügyében a megtartott főtárgyalás, a vád és védelem meghallgatása után a következőkép

itélt:

A királyi büntetőtörvényszék a felbujtó és tettesi minőségben ellenük emelt *vád alól fölmenti*, a bünügyi költségek az államkincstárt terhelik. Potinka ellen az eljárást vád hiányában megszünteti. Elrendeli a bíróság, hogy vádlottak felettes hatóságával ez az itélet már most közöltessék, jogerőre emelkedés után pedig az esetleges fegyelmi eljárás megindítása végett az iratok áttétetnek az igazgatósághoz.

Indokolás.

A törvényszéknek a pörben nehéz helyzete, áldatlan munkája volt és feladata hálatlan. Birói meggyőződést a bünpörrel összhangzásba hozni nem sikerült. Nemcsak birák, hanem hü hazafiak is vagyunk. Nekünk is fáj, ha a hazát baj éri; ezer éves tradiczió, száz és száz más érdek, ragaszkodás, szeretet köt a hazához, hogy ne remegett volna meg tehát a szivünk, mikor láttuk, hogy e hazában a vérkeringés megakadt, aggodalom volt, vajjon nem-e fogja a szív működésének bénulása követni; hogy ne aggódtunk volna a megdöbbentő helyzetben.

De mi itt birák vagyunk. Egyéni érzelmeinket el kell hallgatni. Ezért nehéz a helyzetünk, általában a munkáink, mert mint birák, törvénykönyvvel kezünkben a vádlottakat egyéni meggyőződésünk ellenére bünösnek ki nem mondhattuk. Egyébként indokolásunk a következő:

A sztrájk idejében történteket és annak következményeit a bíróság tényként megállapitotta.

Az ügyész a vádlottakat mint köztisztviselőket hivatali hatalommal való visszaéléssel, illetőleg arra való felbujtással vádolja. A törvényszék mindenekelőtt azt tette birálat tárgyává, vajjon ezt a vádlottak elkövették-e? A bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a hivatali kötelesség megtagadása a vádlottak müködésében a ténykedésben föl nem található.

A törvény a kötelesség megtagadására fekteti a fősulyt. A megtagadásnak félreismerhetetlen alakban kell nyilvánulnia, hogy a bünelselekmény konstatálható legyen. A törvényszék meggyőződése szerint az ügyészség erre nézve egyetlen bizonyitékot sem szolgáltatott. Vitatható, hogy a vidékiek, akik a fővárosba engedély nélkül jöttek, nem-e tekinthetők olyanoknak, akik a kötelességteljesitést félbeszakitották, azonban ez nem azonos a munka megtagadás tényével, amit a laikus is tud. A munka félbeszakitása hivatalban mindennapi és legfölebb fegyelmi vétség; a kötelesség megtagadása azonban már büntett volna.

A vádlottak cselekménye tehát a btk. 480., 491. §-a alá nem vonható, ezért a törvény rendelkezése szerint őket fel kellett menteni, már csak azért is, mert a 480—491. §-okban ismert vád alanyaiul őket a bíróság nem tudta tekinteni.

Nem vitás, hogy a vasutasok, akik büntetőjogi védelemben részesülnek müködésük körükben, ebben a keretben köztisztviselői funkcziót teljesitenek, átruházott hatáskörben mint rendőri közegek járnak el. A mint azonban a hivatali tényked megszünt, amint nem végeznek oly munkát, amely rendőri hatáskört igényel, többé nem tekinthetők köztisztviselőknek, vagyis forgalmi és üzemi munkakörben büntetőjogilag nem közhivatalnokok, már csak azért sem, mert hiszen a magánvasuti alkalmazottak is birhatnak rendőri hatósági hatáskörrel, de azért senkinek nem jutott eszébe, ezeket köztisztviselőnek tekinteni.

A törvényszék felfogása szerint vitás lehet, hogy vajjon az államvasutak pénztárosai nem-e köztisztviselők. Ennek a kérdésnek megoldása azonban a vádlottak ténykérdésének elbirálásánál közömbös.

A törvényszék a vádlottakat közhivatalnokoknak föl nem ismerheti, amire a btk. nyujt bő indokolást. Közhatósági teendő végzése nélkül valamely vállalat legyen bár nagy és tiszteletreméltó, alkalmazottja közhivatalnok nem lehet.

A vasutas közhatósági teendőt nem végez. A törvény szerkesztésénél a törvényhozás bizonyára tudatosan nem akarta a vasutasokat közhivatalnoknak tekinteni, mutatja ezt az, hogy a btk. 461. §-ában felsorolt testületek és intézmények közzé az államvasuti alkalmazottakat föl nem vette, ellenben a 39-ik szakaszban külön foglalkozott velük, mint bármely magánvasut alkalmazottaival. Minthogy az állam magánvállalatainak alkalmazottai közhivatalnoknak nem tekinthetők, kutatott a bíróság minden irányban és tanulmányozta az erre vonatkozó összes törvényeket, rendeleteket, de sehol biztos adatot arra nézve nem talált, hogy a vasutas köztisztviselő volna.

A szépen megindokolt fölmentő itéletet a vádlottak és védőik tudomásul vették, a kir. ügyész azonban felebbezett, mert a bíróság nem állapitotta meg, hogy a vasutas köztisztviselő.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, junius 18.

A hangulatot egészen a vasutasok bünpörében hozott itélet uralja. A kormánypárton hüvösen fogadták a felmentésről szóló hirt: ezen az áron akár amnesztiát adhatott volna Tisza.

Az ellenzék azonban örömmel és megelégedéssel emlegette, hogy az erős kéz mégsem bir belenyulni a független bíróság igazságmondásának irányitásába.

A vasutasok fizetése iránt a Ház ma keveset érdeklődik.

A karzatok azonban ma is zsufolva vannak.

A szárnyas kerék katonái eljöttek, hogy meghallgassák, — hogy miképp vélekednek a sorsuk felett az ország törvényhozói . . .

Részletes tudósitásunk az ülés lefolyásáról a következő:

---

a szünet után Magdus néni szelid, szenvedő hangon mondotta:

— De Andor! Elég már!

Szegény Magdus néni! ki tudja, mit csinált vele az a kisértet! En egy félvilágért sem mertem volna hátranézni.

Jó félóra mulva előjöttünk a kis kertből, Béla hátul maradt, mert azt mondja, legszebb a hátulról támadó ellenséget legyőzni. O bizonyosan jobban tudja ezt nálam, mert hiszen van egy két fejü sasos csákó s egy kardja is, a melyet ketten ki tudunk húzni a hüvelyéből, ha nem rozsdás. Majdnem igazi katona Béla, még czigarettázik is olyan helyen, ahol senki sem látja. Szóval igazi férfi, vagy legalább az lesz, ha megnő.

A mint vitézül közeledünk a góré felé, egyszerre csak meglátjuk Magdus nénit. Egyik karján Andor bácsi vagy a lelke, másikon a tisztelendő úr. Erre én is bátrabb lettem, Béla pedig éppen előreszaladt s megfogta a kisértet kezét.

— Meleg! konstatálja nagy diadallal. Ez Andor bácsi!

— Csakugyan nem kisértet? mondottam én, de a tisztelendő úr úgy összehúzta a szemöldökét, hogy inkább szerettem skálázni menni.

— Miféle kisértetről beszélsz te?

— Hát . . . hát . . . azt tetszett mondani, Andor bácsinak meg tetszett halni . . .

— Tetszett a majd meg mondom kinek! Van esze Andor bácsinak, hogy nem most hal meg.

— Pedig készül már számomra a kereszt, mondotta Andor bácsi hamiskás mosolylyal.

— A kereszt, mely üdvöt ad a bünösnek. Ezt a tisztelendő úr mondta s Andor bácsiék olyan érdekesnek találták, hogy, hogy rögtön közelebb simultak egymáshoz. Ebből az egészből nem értek egy szót sem. Miért halt meg Andor bácsi, talán még sem halt meg? Hogyan lett a kisértetből újra ember? S miért húzódtak össze Magdus nénivel a kereszt emlegetésére?

Gondoltam ez a papok szokása. De akkor miért nem húzódott Magdus néni inkább a Tisztelendő úrhoz? Hiszen az nagyobb Andor bácsinál.

Kövessük a nagyok példáját, mondja a mama. Kaptuk mi is magunkat Bélával, egybe füztük a karjainkat, összesimultunk s úgy sétáltunk tovább.

— Ni, ni, az ifju pár! nevetett hátul Andor bácsi.

— Semmi pár! tiltakoztam én. Pár a csirke, ugy tanultuk a háztartástanban, nem az ember.

— Hát a gyermek?

Andor bácsit nem fogom kiállani. A selyemczukrai ócska lomok. Tánczolni sem tud, a franczia négyest sem ismeri s azonfelül oly kiálhatatlan, hogy mindig Magdus nénivel táncol. Pfuj, kiálhatatlan! Mindig csak Magdus néni, meg Magdus néni, soha rám sem néz. En ugyan örülök, nekem nem kellene, ha a feje tetejére állana is, szegeny Magdus nénit is csak sajnálni tudom — hanem azért sérti a lenézés az én leendő polgáristanői érzelmeimet.

Szerencsére a kiállhatatlan Andor bácsi nem sokat bosszankodott, mert a tisztelendő úr megállitotta:

— Mondd csak öcsém, csakugyan gyónni akarsz?

— Nincs most húsvét szent atyám!

— Annyit én is sejtek a kalendáriumból, de Klárika emlegetett valami gyónást.

— Vagy úgy! Azt a gyónást már régen elvégeztem én.

— S megkaptad a feloldozást?

— Meg! vágott közbe Magdus néni s el is pirult a czipője orráig.

— Ah, hát te vagy a feloldozó? Gratulálhatok a feloldozáshoz?

Magdus néni neki pirult s azt mondta: igen.

Ugyan kérem, miért pirulnak el a nagy lányok erre az egy szóra: igen.?

Ez az új módi gyónás nagyon tetszett nekem. Rögtön vallatásra fogtam Magdus nénit.

A pénzügyi bizottság előadója Neményi Ambrus, a képviselőház mai ülésén beterjesztette jelentését a 1904. évi állami költségvetésről.

A Ház elhatározta, hogy a keddi ülésen kezdi meg a költségvetés tárgyalását. Ma folytatták a vasuti alkalmazottak fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslatnak a tárgyalását.

A vasutasok fizetése.

Ernszt Sándor a fizetésjavitást általában csekélynek tartja; elismeri, hogy a vasuti összszemélyzet valamivel jobb fizetésben fog részesülni, mint a mezőgazdasági munkások, de ez még nem sokat jelent, mert nálunk a mezőgazdasági munkabér oly alacsony, hogy hasonló munkabér miatt Galicziában már szavazások voltak.

Ő is igazságosnak tartja, hogy a lokomotivvezetők és egyéb vonatkisérők nyugdijába számitsák bele a mellékes jövedelmet is.

Konkoly—Thege Miklós védelmébe veszi az államvasutak igazgatóságát; az elnök-igazgatót megtámadták, hogy a vasutasok nem tudnak hozzá bejutni, ez igaz lehet, de nem is arra való az elnök-igazgató, hogy minden csipcsup ügygyel foglalkozzék. Mégis szeretné azonban, ha az igazgatóságnál, valamivel alkotmányosabb szellem uralkodnék. A lokomotivvezetőket nem kellene altiszteknek tartani, hanem külön státusba kellene őket tenni, — ugy mint a gépészeket a tengerészetnél.

A kereskedelmi miniszter a vasutasokról.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter Mezőssy tegnapi beszédével szemben kijelenti, hogy a vasuti alkalmazottak az egyes osztályok első fokozataiban nem rekednek meg véglegesen, hanem a korpótlékokat csak akkor kapják meg, ha elő nem lépnek a magasabb osztályba.

A pénzügyi bizottságnak ahhoz a javaslatához, hogy az egyes fizetési osztályok fokozataiban a vasutasokat egyenlőn osszák el, hozzájárul.

Igyekezni fog azon is, hogy a tisztviselők a magasabb osztályokba nagyobb számban neveztessenek ki.

Mezőssy szeretné, ha előre megállapitanák az előléptetés arányát, ez azonban lehetetlenség, mert nem bizonyos, hogy a törvényhozás hozzájárulna-e évek mulva ahhoz a programmhoz, amelyet esetleg megállapitanánk.

Mezőssynek a lakáspénzekre vonatkozó határozati javaslatához nem járul hozzá.

A vasutasok tömeges munkamegszüntetésének okai közül több olyan természetü, aminőnek a vita szónokai feltüntették. A mozgalomnak azonban nem az az oka, hogy a fizetésrendezéssel a kormány későn állott elő, hiszen a javaslat már ismeretes volt, mikor a sztrájk kitört.

Kifogásolják a vasutasok gyülésének megtiltását, ezt azzal okolja meg, hogy ha a gyülést meg nem tiltották volna, akkor a gyülés miatt szünt volna meg a forgalom, oly sok vasutas akart megjelenni az április 20-iki gyülésen. Akik feljöttek Budapestre, azokkal szemben az engedékenység legvégső határáig elment az igazgatóság.

Ugron Gábor: Zsandárokkal!

Hieronymi Károly: Ha szépszóval nem lehetett velük elbánni! Nálunk különös viszonyok vannak, a vasutasok kilencztizedrésze meg van elégedve és csak egy tizedrésze izgat a törvényjavaslat ellen.

Nekem kötelességem ezen a helyen álláspontomat kifejteni és kijelentem, hogy az államvasutak személyzetének ügyeit reformálni kell. En intézkedéseket fogok tenni, hogy a személyzet ambiczióval szolgáljon.

Kétségtelen, hogy a személyzet anyagi tekintetben kell, hogy gondtalanul éljen és remélem, hogy ez rövid időn belül sikerülni fog. Iparkodni fogok az egyéni ambicziót felkelteni.

Mezőssy Béla: De protekcziós rendszer nélkül.

Hieronymi Károly: Igenis protekcziós rendszer nélkül!

Beszél ezután azokról a tisztviselőkről, a kik habár nem követnek el fegyelemsértést, de elmennek a legszélsőbb határig. Ezekkel szemben a lehető legnagyobb szigorral fogunk eljárni, mert ezek a testület rákfenéjei.

Az az általános állitás, hogy az elégületlenséget a protekcziós rendszer szülte, nem egyébb, mint puszta izgatás.

Azokon az éjjeli állomásokon, hol a szolgálat terhes, ott *helyi pótlékkal* fogok jutalmazni.

A mi a *mozdonyvezetőket* illeti, azoknak mellékjövedelme rendkivüli és ezért intézkedni fogok, hogy az egyes mozdonyvezetők között fennálló disparitást szanáljam.

Hosszan foglalkozik a vasuti tisztviselők helyzetével s bizonyitja, hogy igen sokan még 60 éves korukban sem akarnak nyugdijba menni.

A munkások helyzetéről egy pár nappal ezelőtt rendeletileg intézkedtem és remélem, hogy a munkások intézkedésemmel meg lesznek elégedve.

Az alapfizetést 1400 koronára terveztük és ez az életpálya még sem lehet oly rossz, mert ezer- és ezerszámra érkeznek a folyamodványok, hogy legalább fizetés nélkül alkalmazzam az illetőket.

Kérem a törvényjavaslatot elfogadni.

Ezután elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után

Hellebronth Géza örömmel fogadja el a javaslatot, mivel az állami budget megterhelte tése nélkül sok-sok ezer család sorsán jelentékenyen segit.

Helebront határozati javaslatot nyujt be, amely szerint utasitsák a kormányt, hogy még az ülésszak alatt készitse el és nyujtsa be a vasutasok szolgálati programmját.

Az ülés vége d. u. 2 órakor.

— Mondja csak Magdus néni, nehéz az az újmódi gyónás?

— M féle gyónás, te gyerek?

(Ez is gyerek, rettenetes!)

— Hát a hogy Andor bácsi gyónt Magdus néninek.

— Dehogy nehéz! De mire az neked?

— Oh, én egészen pontosan akarom tudni. Édes, aranyos Magdus néni, mesélje el, hogyan mégy!

— De mire?

— Hát csak arra, mert . . . mert én is megpróbálnék gyónni Bélának.

Magdus néni csak nézett, Andor bácsi is, aztán elkezdett kacagni Magdus néni, Andor bácsi is, aztán megőlelt Magdus néni, Andor bácsi is.

Ugy megöleltek, hogy talán még nekik is jutott belőle; azt hiszem, nem örültek neki. En legalább nem örvendeztem a szorongatásnak.

Csak azt szeretném megint tudni, mit szerettek ismét rajtam!

Ugy veszem észre, engem itt állandóan kikacagnak.

Nos, ha ez igy van, hát majd megmutatom én legközelebb, hogy velem nem lehet tréfálni!

Önök ne féljenek; aki jó, annak én is jó vagyok.

De Andor bácsi reszkessen! Meg mutatom, hogy nagy leány vagyok, nagy, csak azért is.

Régi iparunk.*

Mint már előzőleg általános történelmünknél láttuk, bárha amiképp kereskedelmünk, ép ugy iparunk is az akkori viszonyokhoz mérten az ország egyik legvirágzóbbika volt, mindazonáltal az egymást követő szakadatlan dulások folytán városunknak bekövetkezett elnéptelenedése miatt a XVII. század végén ez is teljesen megszünt.

A XVIII. század elején, amidőn már lakosaink visszatérni kezdettek, elöljáróságunk — igen helyesen — nem csupán a kereskedelem, de az ipar megteremtését is városunk ujjáépitése czéljából szintén egyik fontos tényezőnek ismervén fel, az 1722. évben egy »Limitatió«-t — ár- és munkadij szabványt — szerkesztett.

Ennek czélja az volt, hogy a megszabott és határozottan megállapitott árakkal a közönséget netaláni tulkapások és zsarolások ellen egyfelől megvédjék, a többi nagyobb városoknak mintegy versenyt csináljanak s igy akként iparunknak jó hirnevet szerezve, necsak a közeli, de távoli vidéket is hozzánk édesgessék.

Rendkivül érdekes ezen közel 200 év előtt szerkesztett ár és munkadij szabvány, mert nem csupán azt tudjuk meg ebből, hogy hányféle iparágunk volt akkor, és hogy miféle iparczikkeket és hogy mily olcsó árban készitettek, de emellett az ezidőbeli olcsóságból következtethető primitiv kivitel, őseinknek egyszerü igénytelenségét oly közvetlenséggel tükrözi viszsza, mely a mi mai kulturkorszakunkban szinte hihetetlennek tünik fel.

Ennek mintegy igazolására álljon itt a a »Limitatió«-ból az alábbi néhány szemelvény u. m.

A mészárosoknál egy font jó kevér Ekör, Tehén vagy Juhus 3 kr; alábbvaló 2 kr; uj disznó hus 6 kr; stb.

csizmadiáknál: egy fél singes Csizma kinél nagyobb nincs 1 frt 36 kr; Asszony embernek való 1 frt 80 kr;

szürszabóknál: legyagyobb szür 3 frt 74 kr; stb.

vásári szabóknál: egy egész eöreg béllelt dolmány 3 frt 74 kr; egy eöreg nadrág 1 frt 96 kr; remek nadrág 2 frt 16 kr; stb., stb.

váltó mives szabóknál: egy öreg mente csinálása 68 kr; remek dolmány 90 kr; Asszony embernek hosszu mente 3 frt; aba nadrág 18 kr;

szücsöknél: medvebőr csinálásért 1 frt 50 kr; bárány 12 kr; vidra 15 kr; farkas 30 kr; vadmacska 12 kr; görénybőr csinalásért pedig 6 kr; stb.

szijgyártóknál: közönséges legjobb hám 50 kr;

szappanyosoknál: — egy pár mértékü tábla 90 krajczár; — gyertya fontja 15 kr; stb.

gombkötőknél: öreg Selyem gomb 15 makkostól 1 frt 50 kr; jó tömött Sinornak Singi rőfi 8 kr; aranyboriték 39 kr; mentekötő selyemből 34 kr;

kötélverőknél: egy hámba való bötél 12 kr; stb.

lakatosoknál: eöreg Csizma patkolás 12 kr; sarkantyu felütés 6 kr; puskatisztitás 12 kr; egy eöreg ajtózár mindenestül 3 forint; stb.

kerékgyártóknál; eöreg szekér vasalás Debreczenben és Várad között (levő használatra) 18 rh. frt; ugyanaz faluban (használatra) 8 rh. frt; Cséza első egy kerékért 1 frt. 20 kr; stb.

asztalosoknál: közönséges karos szék maga deszkájából 42 kr; gazdaéből 30 kr; festett fogas rőfe 21 kr; eöreg festett láda 2 frt; két embernek való nyoszolya 2 frt. 34 kr; egy emberre egy frt. 34 kr; közönséges bölcső 45 kr; öreg koporsó ormós magáéból 2 frt. 50 kr; stb.

Ötvösöknél: egy bécsi lat sima munka 24; ugyanaz virágos 30 kr; filegrán csat és zománcz munka 60 kr; egy arany felaranyozása 1 frt. 20 kr; aranygyüszü csinálása közönségesen 2 frt; stb.

kádároknál: Uj edények akója 24 kr; eöreg abroncs felverése tele hordókra 3 kr; dézsára 1 kr; stb.

* Mutatvány szerzőnek »Nagyvárad multja és jelenéből« cz. a napokban megjelent művéből,

A »Limitátió«-ban mind az összes iparágakban produkálható legcsekélyebb szükségleti czikkek előállitási ára is a legpontosabban meg van határozva.

Ez az okmány képezi városunk legrégibb limitatiójat vagyis munkadij szabványát.

Mint ebből látjuk, ezen időben igen sok lehetett nállunk a medve, farkas, vadmacska sőt görény is, mert ezek bőrének kikészitése oly gyakran fordult elő, hogy azt a dijszabvány keretébe szintén be kellett illeszteni.

Látjuk továbbá azt is, hogy 3 krajczárért oly nagy mennyiségü husi kaphattunk, mely egy embernek tökéletesen elegendő volt; 1 frt. 36 krajczárért pedig egy félsinges olyan csizmát vehettünk, kinél már nagyobb nem is volt.

Hanem azt is tapasztalhatjuk, hogy a nők ez időben is igen nagy fényüzést vihettek valamint hogy toilettjük már ekkor is sokba kerülhetett, mert egy asszony-embernek való hosszu mente majdnem olyan drága volt mint egy nagy Ökör bőr.

Az asztalos munkák mutatják leginkább az akkori olcsóságot és elődeink egyszerüségét, amennyiben egy szobát — elsőrangu butorokkal — berendezve, melyben egy karosszék, festett fogas, festett öreg láda, egy fiókos asztal, egy két emberne' való ágy és egy festeti bölcső volt — 9 frt. 87 krral, vagyis nem egészen 10 frttal lehetett bebutorozni.

Sőt ekkor még a földi élettől való megválás sem volt valami költséges dolog, mert egy öreg ormós — vagyis diszes koporsó — csekély 2 frt. 50 krba került.

Igy tehát nemcsak a megélhetés, de még a jobblétre szenderülés is olcsóbb volt ekkor.

Ami az egyes iparágak szervezését illeti, erre nézve azt találjuk, hogy azok mindenikének meg volt a maga czéhe s mindezek egész a XVIII. század végéig a káptalan jogfenhatósága alatt állottak s ugyanennek engedélyével lehetett csak iparhoz jutni.

Hogy azonban olaszi iparosok itt a nagyváradi piaczon árulhassanak, erre utóbbi magistrátusának engedélye szükségeltetett. Ezen engedélyek kibocsájtását a nagyváradi iparosok a legéberebb figyelemmel kisérték s az engedély nélkül árulókat feljelentve, áruczikkeiket elkobozták.

Maguk a czéhek igen nagy sulyt fektettek a jámbor, józan és istenfélő életmódra, mely utóbbira tekintettel nem csupán a mesterek, de a mesterlegények kötelező templombajárását is elrendelték s ezeket az iskolák látogatására kényszeritették.

Az imént bemutatott »limitátio« tanusága szerint tehát 200 évvel ezelőtt városunkban összesen nem több mint 16 kölömböző iparág volt gyakorolva, mig ezzel szemben ma nem kevesebb mint 67 külömböző iparág folytatását látjuk.

Az iparosok száma az 1722. évről bár pontosan meg nem állapitható, mégis megközelitő számitás mellett a segédek és tanonczokkal együtt alig rughatott az 160—200 főnél többre, mely szám ellenében ma Bertsey György ipartestületi elnök felügyelete alatt 1471 iparos, 1660 segéd és 968 tanoncz, vagyis összesen 4099 egyén üzi a 67 külömböző iparágat, kik között 83 nő is szerepel.

Vajjon gondoltak volna-e iparosaink ezelőtt kétszáz évvel arra, hogy csekély számuk ily óriásira fog emelkedni és hogy az ő mesterségükbe még valaha a gyöngéd nem is bele fog kontárkodni? *Lakos Lajos.*

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhivás.

A julius elsején következő évnegyed alkalmából bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem a legnagyobb mértékben mutatja iránt unk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Czélunk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Biharmegye érdekeit védve, e mellett hü tükre legyen a főbb országos, kivált katholikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósitónk azonnal és kimeritően értesit minden nagyobb jelentőségü eseményről, országgyülési tudósitásaink nemcsak bővek és hüek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesit a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városaiból.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

—

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — **16** kor.
Negyedévre — — — — **4** »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — **20** kor.
Negyedévre — — — — **5** »

Vidékre postán szállitva:

Egész évre — — — — **24** kor.
Negyedévre — — — — **6** »

—

Vas Gereben.

A magyar irodalom egyik érdemes munkását ünneplik ma. Vas Gerebennek állitanak emléket.

Ki volt Vas Gereben? A mai korba már kérdezni kell.

Idegennek született; Radákovics József volt a neve. De a szive és tolla magyar volt, oly annyira, hogy ma tanulni járhatnának hozzá magyarságot olyanok, a kiknek csak ugy zeng a neve a magyarságtól

Ez a magyarosság biztositja Vas Gerebennek a halhatatlanságot.

Regényeinek szétfolyó meséit, terjengős előadását meghaladhatja az ujkor; gyenge jellemző képességét már-már fölénnyel nézik le. De egy előnyét ma is tanitványként lesheti el a magyar iró. magyarosságát.

Szomoru jele az időknek, hogy az irodalomban a magyarosságot kell sürgetni; de biztató sugár, hogy a kozmopolita kor a modern puder alól előmossa egy olyan férfiu alakját, mint Vas Gereben és személyében szobrot emel a magyarosságnak.

Necsak a multat, Vas Gereben emlékét hirdesse az a szobor, hanem a jövőt is, a magyarosság diadalát.

—

Böhm Adolf meghalt.

Arad, junius 18.

Bőhm Adolf az aradi Ipar és Népbank egykori vezérigazgatója, aki több mint háromszázezer koronát sikkasztott hivatalában, tegnap este fél hat órakor Aradon csendesen elhunyt.

Bőhmöt az aradi kir. törvényszék annak idején 3 évi s 6 hónapi fegyházra s politikai jogainak felfüggesztésére itélte. A nagyváradi kir. tábla f. évi április 29-én tárgyalta az ügyet és az első biróság itéletét helybenhagyta.

Bőhm már sulyos beteg volt, midőn letartóztatták.

Tuberkulózissal ment a fogházba, mely az utóbbi időben napról-napra tobban erőt vett rajta.

A fogházban hosszu ideig másolgatta Krivánnyal együtt az ügyészi aktákat s ez idő alatt alig váltottak egymással egy pár szót.

Két nappal ezelőtt az igazságügyminiszter megkegyelmezett a fogolynak és megengedte a hozzátartozóinak, hogy a beteget lakásukon ápolhassák.

Kedd délután óta Bőhm sógorának *Resch* József kereskedőnek lakásán feküdt. Agya mellett ült neje, akit a szabadlábrahelyezés napján sürgönyileg hivtak Aradra. A beteg az egész éjszakát álmatlanul töltötte s az utolsó perczig bizott lelgyógyulásában. Orvosai állandóan mellette voltak. Délután 5 órakor agoniába esett. Fél hatkor egyszerre nagyon rosszul lett s erőtlenül hanyatlott párnájára. Néhány pillanat mulva aztán csendesen meghalt.

A holttestet még az éj folyamán elszállitották a zsidó temető halottas házába, honnan vasárnap délután fogják eltemetni.

Bőhm élete az Adria és a New-Yorki biztositó társaságoknál 20,000 koronára volt biztositva. A kötvényeket még életében a megkárositott bankokra ruházta.

—

* **Személyi hirek**. *Szávay* Gyula, a debreczeni kereskedelmi és iparkamara jeles titkára, a kiváló iró, Nagyváradon időzik s a kereskedelmi miniszter megbizottjaként a helybeli felső kereskedelmi iskola érettségi vizsgálatain vesz részt. Ugyancsak e czélból a kultuszminiszter képviseletében Nagyváradon tartózkodik *Mártonffy* Márton ipariskolai igazgató is. — Dr *Sarkady* Lajos nagyváradi kereskedelmi és iparkamarai titkár a debreczeni kereskedelmi tanintézet érettségi vizsgálataira a kereskedelmi miniszter képviselőjeként való részvétel czéljából Debreczenbe utazott.

* **Bérmálás Rézbányán**. Szép ünnepe volt tegnap a megye egyetlen bányavárosának, a szép Rézbányának, abból az alkalomból, hogy dr *Szmrecsányi* Pál megyés püspök meglátogatta a virágzó bányavárost s a jelentkezőknek feladta a bérmálás szentségét. Az egyházfejedelmet, aki Belényesből kocsin ment Rézbányára, a község határában ünnepélyesen fogadták. A szépen fellobogózott községben először is a hegyen álló, szép fekvésü templomba ment az egyházfő. Az ünnepélyes szent misét a püspök mondotta s gyönyörü egyházi beszédet tartott, majd kiosztotta a bérmálás szentségét. A templomból az ünneplő ruhába öltözött közönség sokasága között a plébániára vonult, a hol a tisztelgéseket fogadta s kiséretével részt vett a *Görgényi* Jenő plébános által tiszteletére adott diszebéden. Délután visszakocsizott Vaskóhra, ahol ma, vasárnap délelőtt fog bérmálni.

* **Szent István nap megünneplése**. Minden évben előfordult, hogy a törvény által is nemzeti ünneppé nyilvánitott Szent István király napján egyes gazdaságokban csupa hecczből folytatták a gazdasági munkát. A miniszter még elősegitette ezt az ünneprontást azon rendeletével, amelyben kijelentette, hogy a Szent Istváu napi munkaszünet csak az ipari munkára vonatkozik s a mezőgazdasági munka Szent István napján is végezhető. A Nemzeti Szövetség csak a napokban kereste meg a kor-

mányt, hogy a nemzeti és hazafias eszme emelése czéljából has on oda, miként Szent István napját minden községben minél szebben megünnepeljék. Most egy másik dologról értesülünk amely véget vet az eddigi rendezetlen állapotoknak. Ugyanis a miniszter körrendeletet intézett az alispánhoz, amelyben elrendeli, hogy Szent István napján nem csak az ipari, hanem minden mezőgazdasági munka is szüneteljen.

* **Esküvő**. *Tanay* Béla vasuti forgalmi hivatalnok tegnap, szombaton délelőtt fél 12 órakor tartotta esküvőjét a premontrei rend templomában bájos menyasszonyával *Kapus* Blanka urhölgygyel. Az esketési szertartást a család rokona: *Mándoky* Sándor pécsi honvédhadapródiskolai egyházi tanár végezte s meghatóan szép beszédet intézett az ifju párhoz.

* **Számonkérőszék a városnál**. A számonkérőszék tegnap folytatta a városi hivatalok vizsgálatát. *Beöthy* László főispán a számonkérőszék tagjaival délelőtt Nagyvárad város adóhivatalát vizsgálta meg; részletesen referáltatott a tervbe vett szabályzatról, a mely szerint az ügykezelését reformálni óhajtják. Ugy a főispán, mint a kir. pénzügyigazgató teljes megelégedésüket nyilvánitották a tapasztalt rend felett. Délután a katonai, illetőségi- és kórházi-ügyosztályt vizsgálták meg, a hol szintén megfelelőnek találták az ügykezelést és a tisztviselők munkásságát.

* **Drágasági pótlékot kérnek**. A pénzügyi és gazdasági szakbizottság tudvalevőleg azt javasolja, hogy a 2040 koronán aluli fizetéssel biró városi alkalmazottak részére 25 000 korona összeget adjon Nagyvárad városa drágasági pótlék czimén. Katona Mihály és társai községi iskolai szolgák kérvényt adtak be a törvényhatósághoz, hogy őket is részesitse a drágasági pótlékban. A kérelem mindenesetre indokolt, de szerintünk felesleges, mert a szakbizottság csak a községi tanitókat zárta ki a drágasági pótlékból azon indokból, hogy a tanitók ugy is kapnak ötödéves pótlékot. Az iskolaszolgák pedig nem tartoznak a tanitók közé.

* **Bucsu Uj-Palotán.** Az elmult hétfőn volt *Szent Antal* napja. A jótékonyságáért nagy tiszteletben tartott szent névünnepét követő vasárnap tartják meg a közeli *Uj-Palotán* a bucsut; a község diszes, impozáns temploma ugyanis Szent Antal tiszteletére van szentelve s ereklyéje is ott őriztetik. A bucsu ma, vasárnap lesz Uj Palotán. Az ünnepélyes szent misét *Grócz* Béla prépost kanonok, a szent beszédet pedig *Pálffy* Béla főreáliskolai hittanár tartja. A bucsun a környék községeiből, sőt Nagyváradról is sokan lesznek jelen.

* **Anyakönyvvezetői kinevezés**. A belügyminisztérium vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök a komádi-i anyakönyvi kerületbe *Lipeczky* Gyula okleveles jegyzőt anyakönyvvezető helyettessé nevezte ki s őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közremüködéssel is megbizta.

* **Országos keresztény szocziális kurzus Budapesten** Örvendetesen tapasztaltuk a két első szocziális kurzus gyakorlati eredményeit. Az egész országból sürün kérdezősködtek és kérdezősködnek, vajjon meg lesz-e tartva az idei nyáron a keresztény szocziális curzus? Mint illetékes helyről értesünkre jutott, julius derekán meg lesz tartva a harmadik keresztény szocziális tanfolyam, melyre már javában folynak is az előkészületek, ugy annyira, hogy 8—10 nap alatt már a részletes program is közzé lesz téve. Előre is felhivjuk reá az érdeklődők figyelmét.

Mire jó a lámpaoszlop. A nagyváradi villamos müvek igazgatója, mint már irtuk, arra kért engedélyt, hogy a villamos világitás utczai tansformator-házikóira hirdetéseket festhessenek. Vállalkozó is került, aki a házikók jókarban tartása mellett minden egyes házikó után évi 5 korona dijat fizet a hirdetések ráfestésének engedélyezéséért. Most egy ujabb a jánlkozó czég a lámpaoszlopokat hajlandó ingyen befesteni, ha azokra 20 évig hirdetéseket festhet. Evenként 100 korona összeget is hajlandó fizetni az engedélyért. *Belányi* Imre a villamosmü igazgatója előterjesztést tett a tanácshoz, hogy az oszlopok felhasználását hirdetésekre engedélyezze, annál inkább, mert különben a városnak tetemes összegbe kerül az oszlopok befestése.

* **Szent Jobb község sérelme**. A biharmegyei *Szentjobb* községből nagyon panaszos levelet kaptunk. A községben hosszu idők óta a vásárok alkalmával állatvásárokat is tartottak, amelyek elég látogatottak voltak s nem csak a környék gazdaközönségének szolgáltak ezek a vásárok előnyére, hanem a község lakosainak is. Pár év előtt azonban kisütötték, hogy a községnek nincs az állatvásárok tartására engedélye és joga. A község képviselőtestülete erre a törvényeknek megfelelő módon meginditotta az eljárást, s szabályszerüen folyamodott az állatvásárok engedélyezéséért. A régi gyakorlaton kivül bivatkoztak az állatvásár szükségességére. Deputáczióban voltak a kereskedelemügyi miniszternél is, aki megigérte a jogos kérelem teljesitését, annál is inkább, mert a közel fekvő vásártartó kőzségek mint első sorban érdekeltek, nem emeltek kifogást az állatvásár engedélyezése ellen. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara, amely elsősorban van hivatva a vásárengedélyezések ügyében véleményt mondani, pártoló felterjesztést intézett e tárgyban a kereskedelmi miniszterhez. Biharvármegye törvényhatósági bizottsága szintén jóváhagyta a községi képviselőtestület határozatát. Az állatvásárt még sem engedélyezte a miniszter, mert a biharmegyei gazdasági egyesület a vásár engedélyezése ellen nyilatkozott. A kérelem ilyen megoldása óriási visszatetszést keltett a község lakossága körében, mert az eddig gyakorlatban volt állatvásárok betiltása által a gazdaközönség nagy károsodást szenved. Biharmegye ezen vidékét is behálózta már a szocziálizmus s igy az észszerüség azt parancsolná hogy a felsőbb hatóság kerüljön minden olyan intézkedést, amely az elégedetlenség növelésére tápanyagot szolgáltat. Az állatvásárok megvonása által keletkezett elégedetlenség már is nagyban észlelhető a község lakosságánál. Valószinüleg ujabb deputácziót küldenek a miniszterhez az állatvásárok engedélyezése iránt.

* **Gyógyszertár Csillagvároson**. Evek óta kérik már a csillagvárosi lakosok, hogy a pecze-szőllősi gyógyszertár betelepitését Csillagvárosra, illetve ezen városrészben egy gyógyszertár felállitását engedélyezze, helyesebben véleményezze Nagyvárad város törvényhatósága. A kérelem elől az egészségügyi bizottság sem zárkózott el, sőt a gyógyszertár felállitását megengedhetőnek tartja. E tárgyban tegnap délután mintegy harmincz tagból álló deputáczió tisztelgett *Rimler* Károly polgármesternél. Dr. *Dési* Géza, a küldöttség vezetője részletesen kifejti a tisztelgő polgárok kérelmét, s az indokokat, amelyek a gyógyszertár fellálitását szükségessé teszik, végül kérte a polgármester jóindulatát a kérdés eldöntésénél *Rimler* Károly polgármester szivesen fogadta a tisztelgőket; igérte, hogy a kérelmet támogatni fogja. Kifejtette továbbá, hogy nézete szerint az volna a leghelyesebb, ha a gyógyszertárak nyitását nem nehezitenék meg, hanem teljesen szabaddá tennék.

A ravniczeii emlékoszlop. *Ravniczénél* a Bosznia megszállásakor az ott elesett magyar katonák emlékére gyönyörü emlékoszlopot emeltek a régi bajtársak. Az emlékoszlopot *Gerstenbrein* Tamás saját költségén állitatta kegyeletből. Gerstenbreinnek 77 bajtársa nyugszik a sirkő alatt, kik vele egy században harczoltak és oldala mellől hullottak el. A leleplezési ünnepen nagy számban jelent meg a bosznia-herczegovinai helyőrségek, katonaság és a Bosznia okkupácziójában résztvettek küldöttsége.

* **Kézimunka és rajzkiállitás**. A várad-ujvárosi *Immakulata* zárda iskoláiban nagy gondot forditanak az irgalmas nővérek a szellemi kiképzésen kivül a kézimunkára. A legegyszerübbtől a legszebb munkáig feltalálható abban a kiállitásban, amelyet most állitottak összsze a zárda nővérek a növendékek kézimunkáiból, kibővitvén az érdekes kollekziókat a növendékek rajzaival majolika festéseivel stb. hogy bemutassák e téren is a leánykák kézügyességét. A figyelemre méltó kézimunka és rajzkiállitás holnap, hétfőn reggeltől szerdán délig az érdeklődők által az intézetben megtekinthető.

* **Uj postaügynökség**. A nagyváradi posta-távirda igazgatóság junius hó 21-én *Mezőgyán* községben postaügynökséget léptet életbe. Az uj postaügynökség kézbesitési kerületébe Mezőgyán községet és Kéza pusztát osztom be. Ezen helyek utolsó postája *Geszt*.

* **A réti piczulàsbank**. A nem rég alakult réti piczulasbank junius 1-étől már elfogadja a befizetéseket. Részvényeket mindig lehet jegyezni *Grósz* Sándor elnöknél. Az uj bank helyisége Szaniszló utczán az Ujházi féle házban van. Az eddigi részvény jegyzések már is biztositják a bank jövőjét.

* **Magyar tanulók Belgrádban**. A budapesti keleti akadémia növendékei Kunos Ignácz dr. igazgató vezetésével tegnap Zimonyba érkeztek, ma átrándultak Belgrádba a véres nevezetességeit megtekinteni. Belgrádból hajóval a Vaskapun át Galaczig utaznak.

* **A magyar kertészipar s a külföld**. A m. kir. földmivelésügyi minisztériumban most állitották össze a magyar szent korona országai területén élő növények kereskedésével, azok külföldre szállitásával foglalkozó s az 1882 évi XV. t. cz.-be iktatott berni nnmzetközi philoxera egyezmény kiegészitéséről szóló 1889. évi XLI. t cz értelmében szabad forgalomra

Hatósàgilag engedélyezett
végeladás.
Optikus- és kötszer-áruk. Singer-féle varrógépek Valódi tükörfajt pipák és szipkák. Különfélehangszerek.
Más vállalat miatt üzletemet teljesen felosztatom. Az összes raktáron levő norinbergi, rövid, diszmü és üri divatárukat gyári áron alul is eladom.
Az üzleti berendezések eladók.
Az üzlethelyiséget is átadom.
Serényi M.
Szt. László-tér, »Fekete Sas« szálloda kapuja mellett.

jogositott kertészek kimutatását az 1904. évre. Nagyváradról e kimutatásban *Jetinek* Ferencz és *Farkas* József mükertészete vannak fölvéve. A miniszterium a kimutatás egy példányát megküldötte Nagyvárad város közönségének is.

* **A hét humora.**

Az orosz korrupczió.

Hadsegéd: Szomoru hirt kell jelentenem Felségednek. A szibériai vasutasok mindent elsikkasztották, a mi hadseregnek volt szánva.

Czár (türelmetlenül): A Kuropatkin haditervét is?

Hadsegéd: Azt meghagyták, felség.

Czár (rettenetes haraggal): Akkor föl kell akasztani valamennyit!

*

A szokás hatalma.

A főnök (az uj gépirónőhöz): Nos, hogy megy a gépirás?

A kisasszony: Most már jobban megy, de első nap mindig a fülem mögé akartam dugni a gépet.

*

A jeles gazdasasszony.

— Hogyan, a feleséged főztjével rontottad meg a gyomrodat? Hogy mindig azt mondod, hogy a feleséged tud főzni?

— Igen, ő tud főzni, de én nem tudom megenni.

(*Kakas Márton.*)

* **Vizbefult kisfiu**. A szalárdi járás főszolgabirája ma délelőtt telefonon értesitette a nagyváradi királyi ügyészséget arról, hogy e hó 17-én délután *Papp* Lőrincz sitervölgyi lakos két éves Demeter nevü fiacskája a kertjük végén levő vizesgödörbe esett s mire a szülők odaértek belé is fuladt. *Nagy* Géza királyi ügyész a vizsgálat vezetésével — mely hivatva lesz megállapitani, hogy kit terhel a felelősség — szalárdi főszolgabirót bizta meg. A faluban a szerencsétlen szülők iránt általános a részvét.

* **Nők a japán kémszolgálatban**. A tanulékony japánok megfigyelték azt, minő hasznos szolgálatot tesznek a nők a diplomácziának. Különösen az orosz diplomáczia alkalmaz nagy előszeretettel nőket, akik velőkszületett ravaszságukkal és szépségükkel sok olyant tudnak elérni, amire a férfiak képtelenek volnának. Most a háboru során a japánok követték az orosz példát és nagy titokkan megbiztak szép európai szinésznőket, akiket rengeteg pénzzel ellátva elküldtek az ellenség földjeire, hogy kémkedjenek. A Rovue Russe czimü lap ir ezekről a japán nőikémekről. A mult héten Szt.-Pétervár rendőrsége letartóztatott egy nőt, akinek titkos irataiból kitünt, hogy japán kém. A hölgy természetesen tagadta a ráfogott gyanus sitást, de az oroszok nem hitték el az ártatlanságát. A hölgy mint franczia énekesnő előbb Port-Arthurban, aztán Vladivosztokban játszott. Onnan került Szent Pétervárra, ahonnan Londonon keresztül titkos irással, küldte jelentéseit a japán fővárosba. A kémet természetesen haditörvényszék elé állitják; de az elitéltetéséről még nincsen hir.

x Tisztelettel hivjuk fel lapunk olvasóinak szives figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó czég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 606

x **Különlegességek gyüjteménye**. A ki női divatczikkek terén valódi különlegességeket és exquisit ujdonságokat akar látni, melyek máskülönben csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a Kovács L. és Társa Nagyváradon (Zöldfa-utcza, Deutsch K. I. üvegkereskedésével szemben) ujonnan megnyilt nagy női divatáruházát, mely látványossági számba megy. Tessék e jónevü, megbizható czég mai számunkba közzétett hirdetésére figyelmére méltatni.

IRODALOM.

Könyörgés.

Édes Isten, halld imámat!
Egyszerü bár, szivből támad.
Áldd meg azt a barna lánykát.
Minden léptét, bármi dolgát
Hogy szerencsés végre jusson.
Amibe kezd, amihez lát!

Azt tanultam, ugy szerettelek:
Aki hived, nem veted meg,
S ha bizalmat vet az égbe,
Hajlandó vagy kérelmére,
Felfogod a jámbor dolgát,
S nem tekintve gyarló voltát
Gyámolitod gyenge szolgád.
Áldd meg azt a barna lánykát,
Minden léptét, bármi dolgát,
Hogy szerencsés végre jusson,
Amibe kezd, amihez lát!

Lelke, mint a gyermekálom,
Üde harmat kis füszálon,
Léha vágy nem fér szivéhez,
Tiszta, amit gondol érez.
Barna szeme pillantása
Szelid jóság ragyogása . . .
Nincs a földön szivre mása.
Aldd meg azt a barna lánykát,
Minden léptét, bármi dolgát,
Hogy szerencsés végre jusson,
Amibe kezd, amihez lát! —

Emlékszem . . . egy nyájas estén
Vele voltam beszélgetvén,
S mig rajongva szóltam rólad,
Milyen kegyes, minő jó vagy?
A szemébe ült ki lelke.
Minden szavam ugy figyelte
S hozzád szárnyalt szüz szerelme.
Aldd meg azt a barna lánykát,
Minden léptét, bármi dolgát,
Hogy szerencsés végre jusson
Amibe kezd, amihez lát! —

Lám! virág nyit, illat árad,
Lomb borit be gallyat, ágat,
Csalogány költ a bokorban,
Kis bogár fut lenn a porban.
Gondot viselsz füre, fára,
Csalogányra, kisbogárra . . .
Csak az ember volna árva?
Aldd meg azt a barna lánykát,
Minden léptét, bármi dolgát,
Hogy szerencsés végre jusson,
Amibe kezd, amihez lát!

. . . *y* . . . *s*

Zászlónk.

Két éves keresztény ifjusági lapunk, a *Zászlónk*-nak juniusi száma most jelent meg változatos, gazdag, tömérdek szebbnél-szebb kivitelü képekkel, diszitett tartalommal. E számmal most két hónapra bucsut mond a *Zászlónk* lelkes olvasóinak. Vakácziózni fog, hogy az uj tanév első havában, mikor harmadik életévét kezdi, felfrissülve, uj életre kelten jelenjék meg olvasói előtt.

Atlapozva az ez évi számokat is, jóleső megelégedéssel konstatáljuk, hogy a Zászlónk derekasan megfelelt a hozzáfüzött reményeinknek.

Az a sok szép vallásbölcseleti elmélkedés, irodalmi, esztétikai elmefuttatás, természettudományi értekezés, uti rajz, elbeszélés, vallásos, hazafias költemények bizonyára megteszik hatásukat ifjuságunk helyes irányban való nevelése tekintetében. Kisérjék el e szép dolgok, melyeket a Zászlónk nyujtott a szorgalmi idő alatt, olvasóit a szülei házba is a vakácziőra s terjesszék azokat ifjaink a családi köreikben is.

Igy fog csak arathatni teljes diadalt a Zászlónk.

A most bevégzett évfolyamhoz diszes bekötési táblák készültek áruk 1 korona 5 fillér.

Ez év folyamán összes számai még mindig kaphatók diszes kötésben 4 korona 32 fillért. A Zászlónk előfizetési ára egész évre két korona.

Megrendelhető a kiadóhivatalban VII., Damjanich-utcza 50.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter a margittai önkéntes *tüzoltó egyesület* módositott alapszabályait a jóváhagyási záradékkal visszaküldötte Biharvármegyéhez.

MULATSAG.

Katholikus juniális.

Még az ég is mosolygóra vált a katholikus juniális hirére. A negyvennaposnak igérkezett eső megállt a tegnapi mulatság előtt s ragyogó napsugár biztatta a közönséget a katholikus juniális felkeresésére.

Ha ugyan egyáltalán szükség volt biztatásra! Mert hiszen a kath. kör mulatságai hiresek arról, hogy pompásan szoktak sikerülni, ezért aztán a közönség nem az égboltozatot, hanem a kalendáriumot nézi. Ha a naptár a Kath. kör. mulatságát jelzi, akkor mindegy, akár esik, akár nem esik, a Kath. kör közönségének mindenképen jól esik a mulatság.

Tegnap volt a Kath. kör juniálisa a Püspök-fürdőben. Kora délután már seregestül szállitották a vonatok a közönséget a fürdőbe, mely csak ugy viszhangzott a jókedvtől. A czigány, Purcsi békéscsabai bandája minden érkező vonat elé kiment s vig indulóval fogadta az érkezőket.

Nyolcz órakor a diszteremben vonult a közönség, ahol dr *Krüger* Aladár elnök ezuttal vőlegényi minőségben is menyasszonyával, *Hannig* Miczikével megnyitotta a táncot. A vig csárdásba mindig több pár állott be s végre is nem maradt senki, aki nem táncolt volna arra a tüzes nótára, hogy csak egy kis lány van a világon . . .

A petrezselyem ismeretlen fogalom volt a tegnapi juniálison. Gyönyörüség volt nézni azt a sok bájos fiatal leányt, kik megjelentek, még nagyobb gyönyörüség volt látni, milyen jól mulattak.

Ejfél után (programm szerint), hajnalban (valóságban) külön vonat vitte a közönséget Nagyváradra. Vig kedvvel dalolt a fiatalság:

Verd meg Isten a gőzkocsi kerekét . . .

amiért ilyen hamar hazaszállitja a közönséget. De hát minden jónak vége szokott lenni s megmarad a vigasztalás, hogy lesz még jövőre is tavasz — s tavasz nem eshetik kath majális vagy juniális nélkül.

A pompás kiszolgálás *Kernáts* János bérlőt dicséri, a talp alá valót pedig *Purcsi* békéscsabai bandája huzta általános megelégedésre.

A négyeseket 60 pár tánczolta.

A jelenvoltak közül sikerült tudósitónknak a következőket összejegyezni.

Notabilitások: Palotay László, Széchenyi Jenő, Békéssy József alezredes, Kugler Antal ezredes, dr Szolcsányi Hugó, Dus László, dr Molnár Imre, Nagy József, Óváry Sándor, Herkner Péter, Böszörményi Géza, Géczy Géza, dr Némethy Gyula, Stokker József dr, Bőhm József, Papp Imre, Pálffy

Béla, Hoffmann Henrik, Török László, Justh Károly.

Asszonyok: Böszörményi Gézáné, Békéssy Józsefné, Böhm Józsefné, özv, Bányi Gézáné, Cserey Dezsőné, Darvassy Lajosné, Dus Lászlóné, Ferdényi Olivérne, Gréger Józsefné, Géczi Gézáné, özv. Gyalokay Gyuláné, Herkner Péterné, özv. Krűger Viktorné, Kriszta Sándor, Kugler Antalné, özv. Kazinczíné, Márkus Jánosná, dr Molnár Imréné, Nagy Józsefné, Óváry Sándorné, dr Stokker Józsefné, Szőnyi Gyuláné, dr Szolcsányi Hugóné, özv. Szkalák Józsefné, Török Lászlóné, Tapolcsányi József, özv. Vidovich Bonoventuráné.

Leányok: Böszörményi Tilda, Bányi Gizike, Böhm Adél, Darvassy Margit, Dús Piroska, Gréger Ilonka, Géczy Ilonka, Hannig Miczike, Herkner Elvira és Szidike, Ferdényi Ilonka, Julier Margit, Krűger Jenike, Kriszta Miczike és Emmy, Kugler Mariska, Kazinczy Mariska, Márkus Rózsika, Rozslay nővérek, Peiser Sárika, Stefike, Ella, Margit, Pozsonyi Margit, Szemes Ilonka és Margit.

Igazságszolgáltatás.

Holnap, hétfőn, egy hónapi szünet után ujra megkezdi működését a nagyváradi esküdtbiróság s letárgyalja azokat a nagyobbszabásu bünügyeket, amelyeket a kir. törvényszék vádtanácsa s a királyi ügyészség előkészitett. Holnap, 20-án Papp Mihály sarkadi lakos apagyilkossági bünperét tárgyalja az esküdtszék.

Márczius hónapban történt, hogy Papp Mihály apja, Antal részegen ment haza s megverte a feleségét. Erre az egész család az asszony segitségére sietett, közte a legidősebb fiu, Mihály is.

Az apát rendkivül felingerelte, hogy a gyermekei bele ártják magukat a dologba s anyjukat védelmezik és széket ragadva a fiura, Mihályra, — ki a legjobban védelmezte anyját — rontott s a széket rajta teljesen szétverte. A fiu nem hagyta magát, kést rántott s apját megszurta. Erre már nagy lett a zürzavar. A családtagok jajveszékelésére a szomszédok is berontottak a Papék lakásába, de akkor már mindketten eszméletlenül feküdtek a földön. Az apa nemsokára meghalt, de a fiu is hetekig feküdt sulyos sebeivel otthon.

Amikor aztán felgyógyult, letartóztatták s beszállitották a nagyváradi kir. ügyészség fogházába.

A kir. ügyészség szándékos emberölés czimén emelt vádat a fiu, *Papp* Mihály ellen, ki azzal védekezik, hogy a kést, melylyel apján a halálos szurást ejtette, önvédelemből használta.

Papp Mihályt *Rádl* Odön ügyvéd védi, A főtárgyalás elnöke *Millye* Gyula kir. táblabiró lesz.

NYILTTÉR.

A jó munka a legjobb reklám

Ki javitja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszert vagy órát csak

Freund Benjaminnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis haszonnal is megelégszik.

Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminnál.

Miért mert megvett potom árért egy raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminnál

értekesitheti legjobban. Ékszer javitást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg

Nagyvárad, Fő-utcza, Széchenyi-szálloda épületében.

TANUGY.

Évzáró vizsgálat Pecze-Szőllősön.

A pecze-szőllősi róm. kath. elemi népiskolai zárvizsgálat f. hó 16-ikán d. e. 8 órakor, — ezt követőleg az óvoda zárünnepély aznap d. u. fél 4 órakor tartatott meg *Vidovich* György tb. kanonok esp. plébános elnöklete s a szépszámmal egybegyült szülők, érdeklődő vendégek s az iskolaszék jelenlétében. Ez alkalommal Vidovich György elnök szép beszéddel zárta be az ünnepségeket s elismerését nyilvánitotta az eredmény felett. Szabó János egyházi gondnok pedig megköszönte a fáradságot nem ismerő buzgó törekvését az iskolát vezető Stéger Géza tanintónak és az óvónőnek. Ezuttal meggyőződést szerezhettek a jelenlevő szülők, hogy az iskola ügyvezetése gondos kezek alatt áll.

Közönség köre.*

Köszönet nyilvánitás.

A helybeli könyv- és papirkereskedők érdemes főnöki karának ama kérelmünk teljesitéséért, hogy üzleteiket f. évi junius hó 1-től bezárólag augusztus 20-ig vasárnapon egész napon, ünnepnapokon déli 12 órától fogva zárva tartják, ezennel legmélyebb köszönetünket nyilvánitjuk.

Nem mulaszthatjuk el kijelenteni, hogy e köszönet nyilvánitás **Helyfi Lászlónak** nem szól, mert tudtunkkal az érdemes főnöki kar Helyfi László kebeléből kizárta.

Nagyvárad, 1904. junius 18.

A nagyváradi könyv- és papirkereskedő alkalmazottak.

TAVIRATOK.

Visszaléptek a szabadelvüpártba.

Budapest, junius 18. (Saj. tud. táv.) A szabadelvüpártból már régebben kilépett *Szentiványi* Arpád, *Pattyánszky* Elek, *Bogyai* Mátó és *Kende* Péter képviselők visszaléptek a szabadelvüpártba. A pártelnökhöz intézett levelükben azzal indokolják visszalépésüket, hogy a házszabályok magyarázatáért léptek ki a szabadelvüpártból, de ez ma már megszünt s igy mint régi szabadelvüek, ezen pártban akarnak tovább működni.

Uralkodók találkozója.

Belgrád, junius 18. (Saj. tud. táv.) Péter szerb király és Ferdinánd bolgár fejedelem ma találkoztak. A két uralkodó találkozása rendkivül szivélyes volt.

Ugyvédek talárban.

Bécs, junius 18. (Saját tud. távirata.) Az osztrák igazságügyminiszter megengedte, hogy a nyilvános tárgyalásokon az ügyvédek talárt és fejükön baretet viselhessenek.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget A Szerk.

Kuropatkin csapata elkésett.

Pétervár, jun. 18. (Saj. tud. tav.) A japánok elvágták a Port-Arthur felé közeledő orosz csapatok összeköttetését. Kuropatkin tábornok két hadosztályt küldött a japánok ellen, azonban kisült, hogy ezek már elkéstek, mert a japánok sokkal közelebb vannak az orosz csapatokhoz, mint a Kuropatkin által küldött segélycsapatok.

Elsülyesztett orosz hajó.

London, junius 18. A japán hajók rábukkantak egy orosz hajórajra s egy orosz czirkálóhajót elsülyesztettek. A wladivosztoki hajóraj a japán vizekről eltávozott.

KÖZGAZDASAG.

Lótenyésztők figyelmébe.

A nagyméltóságu m. kir. földmivelésügyi miniszter úrnak f. évi junius hó 6-án 56690. szám alatt kelt leirata szerint a méntelepek ménanyagának osztályozási, illetve selejtezése megyénk gazdaközönségét közelebbről érdeklő méntelepeken a következő napokon fog megtartatni és pedig.

Debreczenben f. évi julius hó 15-én és Szatmárnémetiben f. évi julius hó 16-án.

Ez alkalommal ugy az érdeklődő tenyésztők, valamint az ügybarátok, mint eddig, most is szivesen láttatnak. A telepeken kisorolt, de tenyésztésre még alkalmas mének a hely szinén azonnal eladatnak.

Egyuttal az 56492. számu miniszteri leirat alapján figyelmeztetem mindazon községek elöljáróit, akik községük részére kedvezményes részletfizetési feltételek mellett községi méneket óhajtanak beszerezni, hogy az engedélyezés tárgyában kelt s a nagyméltóságu földmivelésügyi minisztériumhoz czimzendő kérvényeket hozzám minél előbb terjesszék be, mert megtörténhetik, hogy a nagyobb kereslet folytán a később érkező folyamodványok mének hiányában figyelembe vehetők nem lesznek.

Nagyvárad, 1904. junius hó 16.

Wertheimstein Alfréd,
Biharvármegye lóteny. biz. elnöke.

Határidők.

Budapest, jun. 18.

B uzaáprilisra	7.88
Buza október	7.36
Tengeri	6.26
Rozs okt.	8 6.
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Értéktőzsde

Budapest, jun 18.

Osztrák hitel	685,50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535 25
Salgótarjáni	—.
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904 jun. 18-án

Magyar aranyjáradék 4%	118 75
Magyar koronajáradék	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	89
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földtehermentési kötvény	2.08

Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön — — —	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Osztrák járadék papirban — — — — —	98.50
Osztrák járadék papirban — — — — —	118.50
Oszrák járadék aranyban — — — — —	99.20
Osztrák korona járadék — — — — —	1.52
Osztrák államsorsjegyek — — — — —	16.20
Osztrák magyarban részvény — — — —	744.25
Magyar hitelbankrészvény — — — —	640.50
Osztrák htelintézet részvény — — — —	6.33
Párisi vista — — — — — — —	19 03
29 frankos arany (Napoleon'dor) — — —	117 30
Németbirodalmi márka — — — — —	239.42
Londoni vista — — — — — — —	24 25
20 márkás arany — — — — — — —	23.43

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készitésü elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

A vásárló közönség figyelmébe!

Óriási mennyiségü fehér és szines *batisztok, delainok* remek *grenadinok* és az annyira keresett *poplinokból* nagy raktár van. De különösen *valanse* és *tüll csipkékben*, továbbá minden *ruha diszitési* dolgokban mindenki által megdicsért s ép összeválogatott raktár van.

Tisztelettel 617

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utcza elején.

Uj vasüzlet.

Iparosok, kereskedők és gazdálkodók szives figyelmébe ajánljuk a mai kor igényeinek minden tekintben megfelelő dusan berendezett vaskereskedésünket.

Állandóan nagy raktár mindennemü *vas-* és *fémáruk, szerszámok, épületvasalások, öntött kályhák, takaréktüzhelyek, honyha felszerelések, zománczozott edények, gazdasági gépek* és *eszközök* stb., stb.

Fegyverek nagy választékban.

Schvartz és Ullmann

Nagyvárad Nagypiaczter,

(Ifr. Ullmann Izodor füszerkereskedése mellett.)

A székelyföldi ásványvizek páratlanja

„Répáti"

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyuviz,

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkivül dús, főleg kötött szénsav-tartalma és kellemes íze folytán ritkitja párját a kontinensen.

Elsőrangu gyógyital emésztési, vizeleti nehézségeknél, vese-, gyomorbél bajokban, gyuladásos bólyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb.

Főuri kedvencz ital,

határozottan a legkedvesebb pezsgőborviz!

Mint a belszervezet betegségei ellen legkellemesebb és leghatásosabb s egyszersmind legolcsóbb gyógyitószert, ugy is, mint páratlan élvezeti italt, a »Répáti ásványviz«-et minden czéltudatos, elfogulatlan ivónak rendes használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

A »Répáti viz« minden jobb füszerkereskedésben és vendéglőben kapható.
788.

Szabott, olcsó ár!

Szolid és pontos kiszolgálás!

Uj üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utczán *Heiman Lipót és Társa* czéggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő *rőfös és divatáru üzletet nyitottam* s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátitottam a t hölgyközönség jó izléseit, be akarom bizonyitani, hogy Zöldfa-utczán csak **Kertész Sándornál** lehet a *legdivatosabb árukat oly olcsóért beszerezni*, hogy bámulatos lesz egész Nagyvárad és Biharmegye vevőközönsége előtt. Mindenkinek saját érdeke ezen 746 rendkivül kedvező alkalmat felhasználni, mert ily szép és olcsó *soha nem volt* és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok — — — — 12 kr.
Legfinomabb selyem batiszt — — — — 25 »
Pongais franczia batiszt, arabeszk mintákkal 38 »

140 cm. sz. koromfekete Lüszter — — 98 kr.
140 » » » mintás legf. kelme 89 »
120 » » Sottis legujabb — — — — 89 »

120 cm. sz. Tenis Lüszter minden szin — 58 kr
95 » » » Legfinomabb franczia Delén 48 »
Fekete selyem napernyők 98 kr., legfin. 1 frt. 35 »

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkivül olcsók, ágy garniturák, függönyök, paplanok és más százféle czikkek leirhatatlan olcsók, **de csak**

Kertész Sándor

uj rőfös- és divatáruházában, Zöldfa-u. (Heiman-czéggel szemben.

Uj üzlet!

Szabott, olcsó ár!

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utcza sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy ***teljesen ujonnan átalakitott és jól gondozott*** minden kivánalmat kielégitő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szives rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

743 **KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős**

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy ***nyári kerthelyiségemet ápr. hó 8-án azaz vasárnap*** egyik helybeli kitünő czigányzenekar közremüködése mellett ünnepélyesen ***megnyitottam.***

Kitünő magyaros ételek, frissen csapolt márczíusi SÖR, valamint **saját termésü, tisztán kezelt HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás! ***Polgári árak!***

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapitott árak mellet elfogadtatnak. — ***ABONENSEK*** részére mérsékelt árszámitás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmébe ajánlani ujonnan berendezett ***VENDÉGSZOBÁIMAT,*** melyek tisztántartására különös gondot forditok, valamint ***SZÁLLÓHELY*** is jutányos ár mellett szives rendelkezésre áll.

Olcsó kölcsön.

A »Nagyvárad-Velenczei s Váraljai takarék- és segélyszövetkezet

Kolozsvári-utcza Templomtér. 1.

tagjainak előnyös feltételek mellett
váltókat leszámitol,
jelzálogokra kölcsönöket nyujt s
értékpapirokra, ékszerekre, előleget ad.

Hivatalos órák: vasárnap d. e. 10—12-ig. szerdán délután 3—5-ig.

Jelentkezhetni dr. TÓTH FERENCZ ügyvéd szövetkezeti ügyésznél is.

Az igazgatóság.

Uj asztalos üzlet!

Van szerencsém a m. t. közönség szives tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, **Szalárdi-utcza 9-ik** szám alatt egy mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelő

asztalos műhelyt

rendeztem be, hol modern szalon, háló és ebédlő; valamint konyhaberendezéseket a legmagasabb igényeket is kielégitőleg állitok elő. — Üzleti berendezéseket, portálokat a legcsinosabb kivitel s a legalacsonyabb árszámitás mellett készitek.

Részemről oda törekedve, hogy a n. é. közönségnek mindenkor teljes megelégedésére a leglelkiismeretesebb árszámitás mellett szállitsam b. megrendelését, a szives pártfogást kérve vagyok

660 kiváló tisztelettel

Lechnitzki Árpád,
asztalos mester.

Nyári időszakra!

Franczia batisztokból különlegességek.

Napernyők, bluossok nagy választékban.

Kész fehérnemüek páratlan jó minőségben.

Szövet kelmékben remek kivitel

Különféle **mosókelmék,**

Harisnyák, nyakkendők

asztalnemüek,

ágy garniturák, paplanok

és **szőnyegek** stb. s

Legszolidabb üzletben megszerezhetők

BECZKAY LAJOS-nál

NAGYVÁRAD,
Szent-László-tér, Zöldfa-utcza sarkán.

A Budapesten székelő

Hazai Leszámitoló- és Takarék-Szövetkezet

előnyös feltételek mellett folyósit 1/4 évenként, 2 1/2 vagy 5 év alatt, avagy 60 és 120 havi részletekben törleszthető annuitásos

Személyhitelt

állami, közigazgatási és magánhivatalnokoknak valamint katonatiszteknek, kereskedőknek és iparosoknak; továbbá

Tárczahitelkölcsönöket

nyujt kereskedőknek; ugyszintén

Jelzáloghitelkölcsönöket

10 évtől 65 évig terjedhető visszafizetésre bármely összeg erejéig engedélyez egy elsőrangu hazai pénzintézet utján a legkedvezőbb feltételek mellett.

Bővebb felvilágositással készséggel szolgál és az érdeklődőket személyesen is felkeresi nagyváradi, vezérképviselőnk **Horváth Sándor** Iroda: *Szent János-utcza 10.* Városi és megyei telefon: 376. sz. 772.

Hajnal Ferencz

fűszer-, festék-, bor-, ásványviz- és csemege-üzlete

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA

Széchenyi-szállodával szemben.

Előpataki gyógy- és borviz főraktára.

Van szerencsém a t. cz. vevőközönség figyelmébe ajánlani dusan felszerelt mindennemü **festékárulmat**, u. m.

PADLÓ FESTÉKEK

Borostyánmáz	1 klg	dobozban	I-ső rendü	75 kr.
»	1 »	»	II-od »	65 »
Spirituszmáz	1 »	»	I-sö »	70 »
»	1 »	üvegben	I-sö »	85 »

OLAJ FESTÉKEK

Minden szinben 1 klg dob. I-sö rendü 32 kr.

Matt-, fényezett- és vasbutorok tisztitásához Bruniolinok, Spirituszlackok s Emaillackok,

valamint

Terpentin, Firnis, Copállak, Damárlack, Bőrlack, Vaslack stb.

Pormentesitő olaj

1 klgr. ára 30 kr.

Helybeli megrendeléseket házhoz, vidéki megrendeléseket helybeli állomáshoz dijtalanul szállitok. Szives megbizás mellett vagyok

teljes tisztelettel

577 **HAJNAL FERENCZ.**

Raffia, szőlőkötő fonal, ojtó-pamut, kékkő és kénpor.

A

„Központi Takarékpénztár" részvénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Szinház- és Szilágyi-Dezső-utcza sarkán (Adorján Emil ház.

Törlesztéses

jelzálogkölcsönöket nyujt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamatláb mellett folyósitjuk és a legrövidebb idő alatt bonyolitjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél alapján nyujtjuk, azonban a záloglevelet teljes névértékben számoljuk el, azaz a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozásu kölcsönök helyett olcsóbb kamatozásu kölcsönöket bélyeg és illeték mentesen nyujtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi kivonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, esetleg községi becsü bizonyitvány beküldése elegendő.

A „Központi Takarékpénztár" részvénytársaság.

Fehér Jenő

uri* és *női czipész

Nagyvárad, Fő-utczán lévő Rimanóczy-házban (Fábry-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátorkodom felemliteni, hogy a nagyváradi szakirányu ipariskola czipőszabászati rajzelőadója, illetve szaktanitója vagyok továbbá a szakmánál eltöltött sok éven keresztül a külföldön, valamint hazánk nagyobb városaiban mint főszabász, munkavezető s hasonló minőségben a nagyváradi czipőgyárban is hat évig sikerrel müködvén magas szinvonalon álló szakképzettségem folytán képes vagyok a legkényesebb igényeket is kielégiteni s minden vállalatot a legnagyobb szakértelemmel és müizléssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. közönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,
czipész mester.

Törlesztéses Jelzálogkölcsönöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 és 50 évi visszafizetésre

fél éves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéréseknél telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

Hirdetmény.

A

„Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság“

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámitol váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyujt.

Értékpapirok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

739 **Az igazgatóság.**

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“

jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennélfogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészektől mentes.

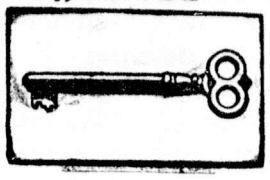

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Meglepő eredmény!

Egyszerü kezelés! Nagy kereslet!

mutatja leginkább mennyire vált be a

LABOLIN,

mely lábizzadás ellen a legjobb szer.

Teljesen ártalmatlan, hatása még oly idült esetben is biztos.

Ára 1 üvegnek használati utasitással és ecsettel 1 kor. 20 fillér.

Kapható:

Berger Sándor

PARFÜMERIE „SAVOLY“ illatszertárában.

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR. (SZINHÁZ-SAROK.)

Uj! Szenzációs! Uj!

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

T. helybeli és fürdő közönség figyelmébe!

Van szerencsém a t. fürdő közönség szives tudomására hozni, ***Nagyváradon Szt. László-téren*** egy a mai kor igényeinek megfelelő

Szerencse Bazárt

rendeztem be, hol óriási raktárt tartok: *játék-, diszmű-, ajándék-tárgyak, mindenféle szobadiszek-, női- és férfi fehérnemüek, ujszülött gyermekeknek kelengyék, nyakkendők, sétabotok, nap- és esőernyők, férfii torna övök és ingek, úszónadrágok, torna és komót czipők, női és férfi harisnyák*, továbbá férfi és gyermek sapkák, fürdő kalapok, nagy raktár Solingeni zsebkésekből. Tajték áruk, szivar és pénztárczák nagy választéka, férfi szalmakalapok, mosó kötények, disz és fekete női kötények, utazó táskák, gummi különlegességek, pipere czikkek. **És baba javitást elvállalok.**

A midőn a legfigyelmesebb kiszolgálásról, szolid olcsó árakról előre is biztositom, becses látogatását kérve vagyok kiváló tisztelettel

Kardos Lipót, szerencse bazárja

Szent.-László-tér, (Kiss Károly mellett.)

Gyermek fekvő- és ülőkocsik. Utazó kosarak és láda kofferek.

—Magyar királyi államvasutak—

városi menetjegyirodája

NAGYVÁRADON, Fő-utcza 5.

Távbeszélő: 174. KISS DÁVID és TÁRSA.

Csoportositható mérsékelt áru szelvényes menet jegyek kiadása:

a) magában zárt **kör**-utakra, **bárhová** tetszés szerinti utitervvel,

b) ugyanazon vonalra szóló **oda** és **vissza** menetre,

c) olyan utazásokra, melyek részben ugyanazon vonalra szóló **oda** és **vissza**-menetre, részben egy vagy több **kör**-utazásra vannak összállitva.

2000 klmtr távolságig 45 napi érvényességgel,
2000 « 3000 klm 60 « «
3000 « felüli táv. 90 « «

Ezen jegyekkel az utazás bármely állomáson, tehát *ahányszor tetszik* — az érvényességi tartamon belül tetszés szerinti időre — félbeszakitható, minden további alakiság mellőzésével. A csoportositható jegyek osztályonkint kombinálva, vagyis **vonalankint különböző osztályokra** válthatók, pld. Nagyvárad—München és vissza, Budapestig személyvonat III Budapestről Bécsig gyorsv. II., Bécs-München gyorsv. III. oszt. **vissza is** tetszés szerinti csoportositásba.

Közvetlen menetjegyek külföldre bárhová

Menettéri-jegyek Európa összes nevezetesebb fürdőhelyeire.

Hálókocsi jegyek az összes hálókocsi- és express-vonatokra. **Hajó-jegyek** az összes bel és külföldi gőzhajózási vállatokra. — **Közvetlen** menetjegyek *Bécsbe s Fiuméba.* (Vonalonként személy- és gyorsvonathoz, valamint különböző kocsiosztályból kombinálva.) — **Vonalszakaszjegyek** kiszolgáltatása s m. k. államv. és Kassa-Oderbergi vasutak állomásaira. — **Utazási kézikönyvek, menetrendek, térképek árusitása.**

Költségvetések dijmentesen készittetnek. Utazási-ügyekben mindennemü felvilágositás s utbaigazitás készséggel adatik. 769.

Ellátási és szálloda-szelvények kiszolgáltatása bel- és külföld legelőkelőbb szállodáira. a

Hirdetések

jutányos áron

felvétetnek a

„Tiszántúl"

kiadóhivatalában.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsavas** *ásványviz erre a legbiztosabb óvószer. Elsősorban a* **mohai**

ÁGNES

forrás mint természetes szénsavdús ásványviz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúviz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógysóknál fogva kitünő szere a legkülönfélébb **gyomor, légcső és hugyszervi betegségeknek.** Azért tehát

Használjuk a mohai **Ágnes**forrást, ha **gyomor-, bél** éslégcső-**huruttól** szabadulni akarunk.
Dr. Kétly.

Használjuk a mohai **Ágnes**forrást, ha a **vesebajt** gyógyitani akarjuk.
Dr. Kövér.

Használjuk a mohai **Ágnes**. forrást, ha **étvágyhiány** és **emésztési zavarok** állanak be
Dr. Gebhardt

Használjuk a mohai **Ágnes**forrást, ha **májbajoktól** és **sárgaságtól** szabadulni akarunk.
Dr. Glass.

Háztartások számára másfélliteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden *kétes értékü merterségesen szénsavval telitett viznél*, sőt a szódaviznél is *olcsóbban adja*, hogy az *Agnes-forrás vizét* a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse. Árlapot s prospectust kivánatra bérmentve küld a mohai **Ágnes-forrás kezelősége Mohán. Fejérmegye.**

Kedvelt borviz. **Kedvelt borviz.**

Főraktár Nagyvárad és környékére JANKY ANTAL utóda KISS KÁROLY urnál.

Vizgyógyintézet

és Szanatórium

Kőszegen, (Vas-megye) vasutállomás. Egész éven át nyitva, betegek és üdülők számára. Gyönyörü fenyves park és sétahelyek. Legszebb gyógyeredmények. Igen olcsó ár. Prospektus bérmentve.

Tuajdonos és igazgató orvos: Dr. DREISZKER JOZSEF.

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas" kávéház mellett

Az idény előre haladottsága miatt, a *hazai, angol* és *franczia,* **tavaszi és nyári** *szöveteimből* bámulatos olcsó árakért készitek a legujabb divatu **uri ruhákat.**

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

606

ÜZLET-ÁTHELYEZÉS!

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét **Fő-utcza, Bazár-épületből**

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemü vevőközönséget értesiti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek. 686.

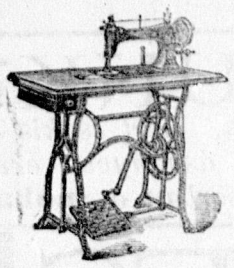

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

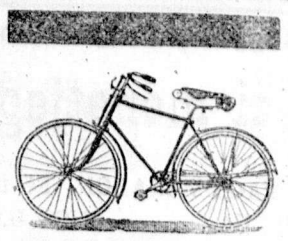

A legujabb **Puch és Helical kerékpárok**

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek **javitása** jutányosan eszközöltetik.

Mindennemü varrógépek és varrógép alkatrészek nagy raktára.

TÖBB IZBEN KITŰNTETETT

kizárólagosan I-ső rendü bácskai kenderből készült

Gazdasági kötél-gyártmányaimat

tetemesen **leszàllitott árban** számitom.

Ugyszintén **legjutányosabban** nálam szerezhetők be:

uj **zsák** és vizhatlan **ponyvák**

kölcsönre és eladásra.

Ponyva vásznak, dohány- és zsák-zsineg, legczélszerübb vörösre festett végü .. .. .. **kévekötelek,** *valamint a gazdasághoz szükségeltető* **összes műszaki czikkek.**

Telefon 299. sz. **J. WEISZ MÓR Nagyváradon,** Kossuth Lajos-u. Andrényi-palota.

Szép és finom! Uj és divatos!

Nyári különlegességek!

Batisztok, himzett mollok, delainek, grenadinok, ajour-kelmék és igen sok más czikkben valóban bámulatra méltó különlegességek érkeztek.

Kovács L. és Társa,

Nagyvárad, Zöldfa-utcza. Kolozsvár, Vesselényi-utcza.

593

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.